

sensationstekster til de enkelte afsnit er oversat til engelsk, tysk og fransk. Som noget nyt har Ochsner vedføjet en kort oversigt (to sider) over fotografiens første år i Danmark samt 80 sider med eksempler på fotografier fra 1840-1920. De er faktisk – de fleste af dem – fremragende, men noget sorte i gengivelsen.

Værket er naturligvis i første række tænkt som et hjælpemiddel til tids- og stedfæstelse af de omfattende billedsamlinger, der ligger rundt omkring på arkiver og museer. Men det kan nu også bruges til meget andet: personalhistorie, lokalhistorie, dragthistorie, arkitekturhistorie, fotografihistorie osv. Med alt dette in mente er det lidt en skam, at det skal koste hele 947,30 kr. Det er dog nok vilkårene, når der skal påregnes et forholdsvis beskedent salg.

I forordet beder Ochsner om, at eventuelle rettelser og andre bemærkninger indsendes til Det kgl. Biblioteks kort- og billedafdeling. Der er småfejl – andet ville være utroligt i en sådan vrimmel af oplysninger. Men noget ville nu have kunnet klares, hvis man havde sendt lister ud til de lokalhistoriske arkiver. Mange af disse har mange former for registreringer – også af aviser – og en sådan henvendelse havde været overkommelig. Med 3. udgave spørger man naturligt, om det er muligt at fortsætte efter 1920? Det ligger jo allerede langt tilbage. Bliver materialet for omfattende?

Finn H. Lauridsen

Lene Helsing og Pia Øllgaard: *Danske dagblade og udklip i offentlige samlinger*. (Danmarks Biblioteksskole, 1986). 103 s., 39,25 kr.

Igen er der publiceret en af de utroligt nyttige specialeopgaver fra Biblioteksskolen.

Definitionen på dagblade i denne

sammenhæng er, at det er publikationer, som købes i abonnement eller løssalg. Det vil altså sige, at distrikts- og lokalbladernes brogede verden er undtaget, og godt det samme.

Resultatet er blevet en indføring i udklipssamlingerne på biblioteker, arkiver og bladhuse. Blandt bilagene er således en fortegnelse over udklipsarkiverne på selv små dagblade.

Ib Gejl

Kolding studenter indtil 1856. Udarbejdet af Aksel Nellemann og Knud Moseholm. (Kolding, 1988). 400 s.

I tilslutning til 2 tidligere værker om Kolding-studenter (1885-1934 og 1935-1959) behandler denne bog studenter fra Koldings første skole, »Latinskolen«, som blev oprettet i følge kirkeordinansen af 1537 og nedlagt i 1856.

Bogen indeholder ikke bare en fortegnelse over studenterne – så vidt det har været muligt at finde frem til dem – men også mange andre nyttige oplysninger. Således 2 indledninger, hvoraf den første gør rede for kildegrundlag og målsætning, den anden bringer statistiske oplysninger vedrørende Kolding-studenterne, for eksempel fædres livsstilling, egen livsstilling osv. Det fremgår heraf, at en betydelig del var præstesønner, ligesom mange selv blev præster, hvilket naturligvis ikke er overraskende.

Dernæst følger før studenterfortegnelsen en ordbog og en forkortelsesliste. Der er i virkeligheden to fortegnelser: en, der er ordnet kronologisk efter dimissionsår, og derefter en alfabetisk med vedføjede personalhistoriske data – i alt 462 numre.

Der er mere: stamlistor – i alt 11 – over slægter med mange elever i latinskolen, tillæg over mulige og udmeldte elever – i alt 33 – samt – naturligvis i så

grundig en oversigt – et personregister.

Med denne oversigt har alle, der er interesseret i Kolding, personal-, kirke- og skolehistorie, fået et godt og grundigt hjælpemiddel.

Tove Elklit

Tove Svendsen: *Arbejderbevægelsens udgivelser fra 1871-1919*. En bibliografi. (ABAs bibliografiske serie 4. Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, 1987). 79 s., 66 kr.

Tove Svendsens bibliografi er endnu et eksempel på de mange nyttige specialbibliografier, der udarbejdes ved Danmarks Biblioteksskole. Interesserede i arbejderbevægelsens tidlige udgivelser spares herved for en lang og sej vej gennem Dansk Bogfortegnelse, Dansk historisk bibliografi osv. Det er en overskuelig lille bibliografi med et godt indgangsapparat.

Tove Elklit

Harald Ilsøe: *555 danske Selvbiografier og Erindringer. En kronologisk fører med referater til trykte selvbiografier forfattet af personer født før 1790*. (Det danske Sprog- og Litteraturselskab. C. A. Reitzels Forlag, 1987). 274 s., 244 kr.

I en tid, hvor mentalitets- og bevidsthedshistorie er i høj kurs, er en vigtig gruppe kilder erindringer, selvbiografier og lignende. Denne kronologiske fører registrerer som titlen siger 555 selvbiografier af personer født før 1790. Som håndbog betragtet er den grundig og overskuelig med præsentation af de forskellige typer af biografier og et glimrende indgangsapparat.

Tove Elklit

Ingeborg Cock-Clausen: *Tekstilprøver fra danske arkiver og museer 1750-1975*. (Borgen, 1987). 570 s.

Knap 50 sider indledning fører frem til den godt 500 sider store registrant. Den er opbygget topografisk med de moderne amtsgrænser, som bærende geografisk enhed.

Det er et kæmpe arbejde, der her er lagt frem. Arkiver, museer og institutioner i bredeste forstand og af enhver art er opsøgt for at finde oplysninger om bevarede tekstilprøver. Ikke nok med det, men hver eneste samling er beskrevet efter et ensartet mønster, med »genstand, materiale, beskrivelse, bemærkninger og litteratur«, som de vigtigste overskrifter. Adskillige gange suppleres teksten af meget fine fotografiske gengivelser, ikke blot i sort/hvid, men næsten lige så ofte i en meget fornem farvegengivelse, der er så skarp, at læseren ikke blot næsten får lyst til at røre ved stofprøverne, men endog på det nærmeste kan tælle tråde.

Det er denne registrant, der er det bærende i bogen, og i indledningen redegør forfatteren for sin arbejdsmetode, og her fremgår det desværre klart, at hendes tilgangsvinkel er materiel. Hun søger således ikke om bag landarkivernes samlinger af tekstilprøver fra toldarkiverne, forstået sådan, at hun ikke søger at klarlægge, på hvilket administrativt grundlag, de er blevet til. Var hun gået til lovstoffet – eller blot til Axel Nielsen (red), Industriens historie i Danmark – der desværre ikke er nævnt i litteraturlisten – ville forfatteren i bd III,2. halvbind i kapitel II pp. 15-128 direkte se, at kravet til stempeling ikke er fra 1831, som det anføres i indledningen s. 20, men går tilbage til 1812 og 1814. Landsarkivernes værdifulde toldregistraturer burde i sig selv også nok have skabt en vis mistanke om, at noget var galt, for flere af proto-